

Het monumentale hart van Mierlo-Hout

Door: Marinus van den Elsen, foto's: Leon de Fost, boek 100 jaar St.Lucia en Delpher.

Het 'monumentenrijtje' in het hart van Mierlo-Hout kent zijn oorsprong in de tweede helft van de 19de eeuw. Het was een tijd vol ingrijpende veranderingen op 't Hout. Het begon met de aanleg van het Eindhovens Kanaal in 1846. Niet lang daarna in 1857 werd de Houtsche straat, de doorgaande weg van Helmond naar Mierlo, verhard met grind. Vervolgens werd de spoorlijn in gebruik genomen in 1866. Nog vóór 1900 volgden de bouw van de pastorie en de Luciakerk. En kort daarop het Broederhuis en het Unitasgebouw.

In 1884 werd in Mierlo-Hout een nieuwe parochie gesticht. Aan de Houtsche straat (huidige Hoofdstraat) bouwde men een pastorie en een noodkerk. De noodkerk stond links van de pastorie, ongeveer op de plek van het Unitasgebouw. De Luciakerk zoals we die nu kennen werd later gebouwd en in 1897 in gebruik genomen.

Eigen parochie op 't Hout

Door de gunstige ligging dicht bij Helmond, groeide het inwoneraantal van 't Hout harder dan dat van de dorpskern van Mierlo. Met de invoering van het kadaster, rond 1830, telde Mierlo-Hout nog ongeveer 80 huizen. Vijftig jaar later, in 1880, was dit aantal al gestegen naar 135. En er waren ook nog eens 45 arbeiderswoningen in aanbouw op de toenmalige Houtsche straat. De nabijheid van industriestad Helmond had een positieve uitwerking op de groei van Mierlo-Hout. Maar 't Hout was nog steeds onderdeel van de parochie Mierlo dus moesten de Houtenaren voor de kerkgang naar hun parochiekerk in het dorp Mierlo. Dat was voor meesten meer dan een half uur gaans en voor sommigen bijna een uur!

Dat gaat naar Den Bosch toe

Op 18 maart 1880 schreef Antoon van Gennip namens enkele vooraanstaande inwoners van 't Hout een brief naar bisschop Godschalk van 's-Hertogenbosch. Hij verzocht de bisschop om op 't Hout een zelfstandige parochie te stichten met een eigen kerk. Een antwoord daarop liet lang op zich wachten, maar de bisschop stond niet onwelwillend tegenover dit voorstel. Op 19 oktober 1882 werd een Houtse commissie uitgenodigd bij de bisschop om hun ideeën te komen toelichten. Deze commissie bestond uit Antoon van Gennip, Evert Berkers, Jac. Raymakers en Peerke van Vlerken. Zij gingen om drie uur 's morgens te voet naar Eindhoven om van daar uit met de eerste trein naar 's-Hertogenbosch te reizen. De bisschop wees hen

Antoon van Gennip, geboren op 16 mei 1853, overleden op 9 maart 1926.

op de hoge kosten die de plannen met zich meebrachten. Voor een noodkerk en een pastorie zou zeker 25.000 gulden nodig zijn, aldus de bisschop. Antoon van Gennip antwoordde dat Mierlo een rijke gemeente was en dat men een goede intekenlijst zou presenteren om de nodige subsidies los te krijgen. De bisschop gaf zich gewonnen maar vroeg nog om een beetje geduld. Hij wilde pastoor Vissers niet onnodig belasten met het opdelen van zijn parochie, vanwege zijn hoge leeftijd. Maar die vrees bleek ongegrond, want pastoor Vissers was bereid om mee te werken aan de oprichting van een eigen parochie in Mierlo-Hout. Ondanks dat hem dat veel parochianen zou opleveren en dus minder inkomsten zou opleveren.

Nogmaals op visite bij de bisschop

In maart 1883 vertrok een tweede commissie richting 's-Hertogenbosch. Deze commissie bestond uit Antoon van Gennip, Peerke van Vlerken, Johannes van den Boogaard en Cornelis van Heuven, hoofd van de school. Na een kort gesprek kreeg Van Heuven de opdracht de parochiegrenzen in kaart te brengen. Een bouwpastoor zou te zijner tijd worden benoemd. Een bouwperceel voor de bouw van een noodkerk was geen probleem. De Houtenaren beschikten al over een grondperceel, wat de kosten aanzienlijk zou drukken. Dat perceel was te danken aan een schenking uit 1861 van de zieke Marten van Hoof. Het was centraal gelegen, naast de school op 't Hout, ongeveer op de plaats waar in vroeger tijden de Sint Agathakapel had gestaan.

Kapelaan Elsen wordt uitverkozen

Bisschop Adrianus Godschalk ging op zoek naar een geschikte bouwpastoor. Deken Clerx uit Veghel moet hem op het spoor hebben gebracht van kapelaan Elsen. Die was destijds werkzaam in de Lambertusparochie van Helmond, dat viel onder het dekenaat Veghel. Nicolaas Franciscus Elsen was op 13 december 1844 geboren in Wamel, bij Tiel. Op 3 juni 1871 werd hij priester gewijd en sinds 4 december 1871 werkte hij in Helmond. Na enkele gesprekken met de bisschop aanvaardde Elsen zijn taak.

Zoektocht naar financiële middelen

Op 20 oktober 1883 schreef de bisschop een aanbevelingsbrief waarin hij kapelaan Elsen de opdracht gaf om de parochie 't Hout op te richten en de benodigde gelden daarvoor in te zamelen. De bewoners van 't Hout waren opgetogen en gaven royaal. Elsen zou later in zijn memoires opmerken dat *'de giften ieders verwachting verre overtroffen'*. Maar voor de bouw van een nieuwe kerk en pastorie waren meer donaties nodig. Gelukkig had kapelaan Elsen nog goede connecties in Helmond waar hij twaalf jaar had gewerkt. Zodoende ontving hij vele en belangrijke giften uit het Helmondse.

Ook verzocht hij de gemeente Mierlo om een subsidie van 10.000 gulden, die betaald mocht worden in drie termijnen. De weerstand daartegen kwam uit onverwachte hoek; gemeenteontvanger A. Sloots schreef brief 'op hoge poten' aan de bisschop. Hij stelde dat *'de Zeer-*

eerwaarde Heer Elsen veel onenigheid zal brengen met zijn rondlopen om geld'. Ook vond hij dat 't Hout al zoveel voorzieningen had gekregen (een school, de grindweg en nu een kerk) terwijl 't Broek helemaal niets had gehad. Sloots kon uiteindelijk niet voorkomen dat de gemeenteraad toestemde om een subsidie te verlenen van 8.000 gulden. Met enige vertraging werd de gemeentesubsidie op 22 december 1883 ook goedgekeurd door Gedeputeerde Staten. Maar de goedkeuring bevatte wel enkele beperkingen en de opmerking dat andere openbare werken niet achterwege mochten blijven. Vervolgens werd de weg naar 't Broek verbeterd en de waterwegen vernieuwd. Zo had Sloots toch wat bereikt voor de inwoners van Mierlo en 't Broek.

Pastorie en noodkerk

Eind 1883 was het benodigde geld bij elkaar gesprokkeld. Het was niet ongebruikelijk om eerst de pastorie en een noodkerk te bouwen. Een bouwpastoor moest tenslotte fatsoenlijk onderdak hebben. Zo geschiedde ook in Mierlo-Hout. Kapelaan Elsen liet een bouwtekening maken voor een pastorie en hulpkerk bij bouwkundige J.W. van der Putten in Helmond. Met het metselwerk werd begonnen op een symbolische dag; St. Jozefdag, 19 maart 1884. Het was die dag mooi weer en gedurende de hele zomer bleef het weer goed, zodat het werk goed opschoot. Het vlotte verloop was ook mede te danken aan de dorpelingen. Veel inwoners hadden handen spandiensten verleend om de kosten te drukken. Volgens kapelaan Elsen was

Advertentie in 'De Zuidwillemsvaart' van 1 maart 1884.

In 1832 wordt de eerste kadasterkaart van Mierlo vervaardigd. De ligging van de pastorie en de noodkerk zijn hierop met twee grijze vlakken aangegeven. Het perceel had toen nog nummer 454 (later nr. 1357) en was landbouwgrond.

'alles in de beste orde verlopen, eenieder der Houtsche ingezetenen heeft zich beijverd om het werk naar behooren te doen slagen'.

Benoeming van de pastoor en inzegening van de kerk

Op 1 september 1884 werd kapelaan Elsen uitgenodigd bij de bisschop in 's-Hertogenbosch. Bij deze gelegenheid benoemde de bisschop hem tot pastoor van 't Hout en werd F.P. Ghijsens zijn opvolger als kapelaan bij de Lambertusparochie in Helmond. Een aantal dagen later, op 5 september, werd de kersverse pastoor ingehuldigd op 't Hout. Tevens werd de

splinternieuwe hulpkerk door hem ingezegend. Het was een groot feest op 't Hout. De pastoor arriveerde om half tien op de grens van Helmond en Mierlo, daar waar de Mierloseweg de Goorloop kruist. Hier stond een mensenmenigte de pastoor al op te wachten en werd hij in een stoet naar zijn pastorie geleid. Het verdere verloop van die dag is mooi na te lezen in een verslag van een dag later in 'De Zuidwillemsvaart' dat hieronder is afgebeeld. De dag werd afgesloten met een gezamenlijke 'vischmaaltijd' op de pastorie, want het was die dag vrijdag. De eerstvolgende dagen had de pastoor het al erg druk. De paus had een drie-

daags kerkelijk feest (triduüm) uitge-schreven rondom Maria (Onze Lieve Vrouw Geboorte). Zodoende zat de hulpkerk op zaterdag, zondag en maandag 'bomvol'. De drukte hield aan, want ook inwoners van de omliggende dorpen waren nieuwsgierig naar de nieuwe pastoor en wilden de kerk bezichtigen. 's Zondags las hij, na een dankwoord aan de parochianen, in de kerk de oprichtingsbul van de bisschop voor, alsmede de aanstellingsbrief van het kerkbestuur. De eerste kerkmeesters waren Peter van Vlerken, Everardus Berkers, Joannes van der Putten en Joannes Vervoort. In het bisschoppelijk schrijven stond verder dat St. Lucia de beschermhe-lige werd en de parochie onder het dekenaat Asten zou ressorteren. Tevens werden de nieuwe paro-chiegrenzen beschreven (zie kadertekst hieronder).

Het kerkhof kon op 26 september 1884 door pastoor Elsen worden ingezegend. Het kerkhof-perceel was oorspronkelijk eigendom van de gemeente Mierlo en werd voor 1.100 gulden gekocht.

*Pastoor Elsen in 1909.
Hij werd op 13 december
1844 geboren in Wamel
en overleed in
Mierlo-Hout op
15 september 1917.*

De grensscheiding en de omschrijving dier nieuwe parochie zal zijn als volgt:

Uitgaande van het punt, waar de weg van Eindhoven naar Helmond doorsneden wordt door de Mierlo's waterloop, volgt men dien waterloop, of liever de grensscheiding tusschen de gemeente Mierlo en Helmond, tot aan de Zuid-Willemsvaart nabij sluis no.8; vandaar volgt men over de Zuid-Willemsvaart, wederom de burgerlijke grens tusschen Helmond en Mierlo tot aan het punt, waar aan de overzijde van de Zuid-Willemsvaart het Eindhovens Kanaal aanvangt; van dit punt uitgaande doorsnijdt men de Zuid-Willemsvaart om dan verder te volgen het Eindhovens

Kanaal tot de Baan van Brandevoort; die Baan volgt men tot den weg van Kalderman, om dan verder te volgen dien weg van Kalderman, - het Schuilenpadje, - den Neerheischen weg tot aan het Staats-spoor; verder volgt men het Staatsspoor in Zuidwestelijke rigting tot aan de burgerlijke grens van de gemeente Nuenen c.a., welke grens men volgt tot den waterloop, de Schooten of Stiphoutschen waterloop, om dezen dan te volgen tot aan -en verder over de burgerlijke grens tusschen Mierlo en Helmond in de rigting, waar die loop den weg doorsnijdt van Helmond naar Eindhoven op het punt, van waar men is uitgegaan.

HOUT (Mierlo.) Een feest dat nog lang in onze harten ophewaard zal blijven, had Vrijdag alhier plaats.

Het goldt namelijk, dat de WelEerw. Heer N. F. Elzen, kapelaan te Helmond, als pastoor der nieuw gestichte parochie *'het Hout'*, onder de gemeente Mierlo, plechtig geïnstalleerd werd.

Te 9 ¹/₂ uur in den morgen, vertrok zijne Eerw. uit Helmond, vergezeld van den WEerw. heer Pastoor alhier, en verschillende anderen Heeren Geestelijken, naar zijne als pastoor benoemde parochie. Op de grenzen aangekomen, werd zijne Eerw. opgewacht door in 't wit gekleede bruidjes en kuipen; de aldaar bestaande gilde en corporaties en eene groote menigte van heide en verre toegestroomde belangstellenden.

Uit het rijtuig stappende werd zijne Eerw. door een der bruidjes in aangename bewoording welkom geheeten die door zijne Eerw. dankbaar en met bewogen stem beantwoord werd.

Vervolgens zette zich de stoet, door de met vlaggen, guirlanders, triomfbogen en inscriptien versierde parochie in beweging tot aan de woning van zijne Eerwaarde.

Daar dankte hij in treffende woorden zijne parochianen en alle aanwezigen, voor de plechtige installatie en moeite en belangstelling voor hem geïnd; en dat hij den God der liefde en barmhartigheid zijne zegen zou afsmeken voor de welvaart der gemeente en zijner kudde. Inmiddels bedankte hij allen die daartoe bijgedragen hadden, voor den bouw van deze prachtige pastorie en hulpkerk. Vervolgens gaf zijne Eerw. zijne tevredenheid te kennen, met de benoeming als pastoor van deze nieuwe parochie en spoorde zijne parochieanen aan om zoowel als hij, voor Z. D. Hw. Mgr. Godschalk, die hem benoemde, te bidden.

Afwisselend werden door bruidjes en partiedieren welkomsgroeten tot zijne Eerw. gericht; die allen treffend en hartelijk beantwoord en door de menigte met sieve onze nieuw benoemde Herder" gesloten werden.

Te 10 ¹/₂ werd overgegaan tot de plechtige inwijding van het Kerkgebouw, waaraan een groot aantal Geestelijken deelnamen, en door zijne Eerw. nog eens indrukwekkende woorden tot slot werden uitgedrukt.

En zoo verliep deze heuglijken dag voor deze zoo gelukkige parochie. Ja, gelukkig zijt gij parochie! van in het bezit te zijn eener kerk en zoo eene liefdevolle man als herder en vader het woord Gods in dezelve te hooren verkondigen.

Integendeel, Helmond treurt bij zijn vertrek van hier; als treurende schapen zag men hen den herder nagaan, om dien goeden liefderijken man; zoo rijk aan godvruchtigheid, medehulde aan te bieden. Edel was zijn karakter, zacht zijn omgang.

Ook wij wenschen den WEerw. heer Elzen van harte geluk met zijne benoeming als Pastoor met de hoop dat zijne Eerwaarde nog vele jaren voor het heil zijner parochie moge werken.

*Verslaggeving in 'De Zuidwillemsvaart'
van 6 september 1884.*

Bouw van de Luciakerk

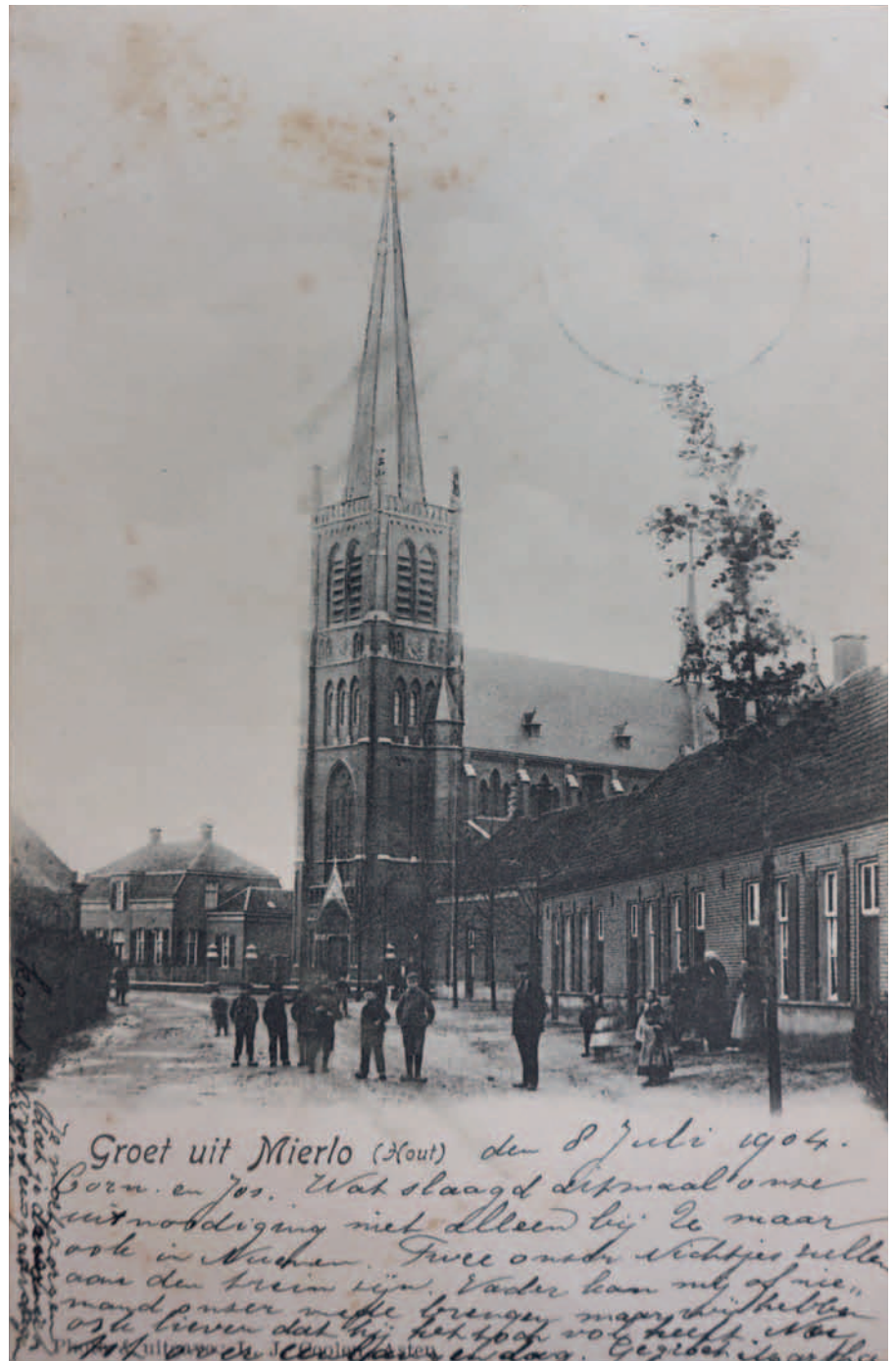
De hulpkerk, die in 1884 in gebruik werd genomen, bleek al snel te klein om het groeiend aantal parochianen te herbergen. De parochie telde bij de start 995 inwoners. Vijf jaar later was dit aantal al gegroeid naar 1113. Pastoor Elsen benaderde daarom architect Caspar Franssen (1860-1932) uit Roermond om een ontwerp te maken voor de nieuw te bouwen kerk. Franssen was een leerling van de beroemde architect Cuijpers en bouwde in de neo-gotische stijl. Meer kerken in de omgeving waren van zijn hand, onder andere die van Asten, Boxtel, Cuijk en De Mortel. Voor het ontwerp van de Luciakerk ontving Franssen in Brussel een gouden medaille voor de mooiste dorpskerk. De aanbesteding van de bouw vond plaats op 9 mei 1895. Het werk werd gegund aan de laagste inschrijver; aannemer G. Mestrum uit Venlo voor ± 30.000 gulden. Mestrum werkte vaker voor architect Franssen. Je zou bijna vermoeden dat zij prijsafspraken maakten. Toch is dit niet zo. Bij de kerk in Asten bijvoorbeeld, lag de inschrijving van Mestrum maar liefst 14.000 gulden lager dan die van zijn concurrenten. Mestrum dacht vervolgens dat hij het werk voor de aanneemsom niet kon maken. Maar Franssen rekende achteraf uit dat het wel degelijk mogelijk was.

Bouwwerkzaamheden op schema

Het verloop van de bouwwerkzaamheden werden door de lokale kranten op de voet gevolgd. Zo meldde 'De Zuidwillemsvaart' op 9 november 1895: "De fundamenten der nieuwe kerk, die op 't Hout gebouwd wordt, zijn reeds gelegd. Zoo spoedig het weer in het aanstaande voorjaar het toelaat, zal weder met de werkzaamheden begonnen worden. In Mei 1897 moet volgens bestek enz. De kerk gereed zijn. Men is én over den architect, den heer C. Franssen te Roermond én over de aannemer, den heer G. Mestrum te Venloo, zeer tevreden." Aangezien veel werklieden uit Midden-Limburg kwamen, verbleven zij tijdens de bouwwerkzaamheden zoveel mogelijk in Mierlo-Hout. De winter van 1895/96 was bijzonder streng waardoor men pas in april met de bouw van de kerk verder kon. Toch werd de kerk op 1 mei 1897, volgens planning, opgeleverd.

Twee maal feest op 't Hout

Twee weken later, op zondag 16 mei om tien uur 's ochtends, hield pastoor Elsen

Ansichtkaart van rond 1900. De splinternieuwe Luciakerk met links daarvan de pastorie uit 1884, die toen nog geen extra verdieping had. Rechts van de kerk is de oude, openbare lagere school te zien die al in 1873 werd gebouwd.

zijn eerste mis in de nieuwe kerk. Hij werd daarbij geassisteerd door kapelaan Van der Zanden en rector Van Beurden. Na de preek werd het Heilig Sacrament met een bijzondere plechtigheid overgebracht van de oude naar de nieuwe kerk. Volgens 'De Zuidwillemsvaart' had 't Hout deze zondag een feestelijk aanzien. Aan alle huizen wapperde de nationale driekleur en er was 'eene buitengewone menigte volks' op de been.

De inwoners van Mierlo-Hout hadden de smaak te pakken, want zodra bekend werd dat de inzegening van de kerk zou plaatsvinden door de bisschop van

's-Hertogenbosch, ging men aan het werk met de voorbereidingen. Er werden guirlandes, papieren bloemen en erebogen gemaakt. Een noodlottig ongeval wierp helaas een schaduw op de feestvreugde. Bij het bevestigen van de versieringen in de Kruisstraat (Mierloseweg) kwam timmerman H. Verleijdsdonk ten val. Hij belandde zó ongelukkig met zijn hoofd op de straatstenen dat hij kwam te overlijden. Niettemin gingen de feestelijkheden gewoon verder. De berichten van het ongeval en de inwijding van de kerk stonden beide afgedrukt in 'De Zuidwillemsvaart' (zie afbeelding krantenbericht hieronder).

Monseigneur Van de Ven, bisschop van 's-Hertogenbosch, arriveerde op 4 juli 1897 rond 18:00 uur in Mierlo-Hout. Hij werd opgewacht door een mensenmenigte en fanfare De Vooruitgang uit Nuenen, want 't Hout had toen nog geen eigen fanfare. De bisschop werd met een feestelijke optocht van praalwagens en ruitjes naar de pastorie gebracht. De dag erop vond de eigenlijke consecratie plaats. Er waren 48 pastoors en kapelaans uit de omgeving bij de plechtigheid aanwezig. Na de mis woonde het gezelschap een feestmaaltijd bij. De bisschop werd rond 17:00 uur in de namiddag met een stoet uitgeleide gedaan.

Driek d'n orgeltrapper

De nieuwe kerk kon met de oplevering niet meteen compleet ingericht worden. Vanwege de financiën waren alleen de noodzakelijke stukken aanwezig. Zo beschikte de oude noodkerk al over een orgel dat kon worden overplaatst naar de nieuwe kerk. Het orgel was gebouwd door Jacob van den Bijlaardt uit Dordrecht in

1892 en kostte 2.000 gulden. In 1909 werd het orgel door dezelfde Van den Bijlaardt enigszins gewijzigd en in twee delen herplaatst. Omdat er in die tijd nog geen elektriciteit voorhanden was, moest de blaasbalg oftewel de windkast door menskracht op druk gehouden worden. De 'orgeltrapper' stond hiervoor op twee voetpedalen, die hij beurtelings op en neer trapte. Driek van Zon, die ook doodgraver was, heeft zich jarenlang van deze taak gekweten. Hij woonde schuin tegenover de kerk in het liefdesgesticht. Het op die manier bedienen van het orgel heeft nog lang geduurd. De kerk, de pastorie en het liefdesgesticht kregen al in november 1914 elektrische verlichting. Maar het zou tot begin jaren dertig duren voordat de orgeltrapper overbodig werd. Toen plaatste men een elektromotor om de blaasbalg van het orgel op peil te houden.

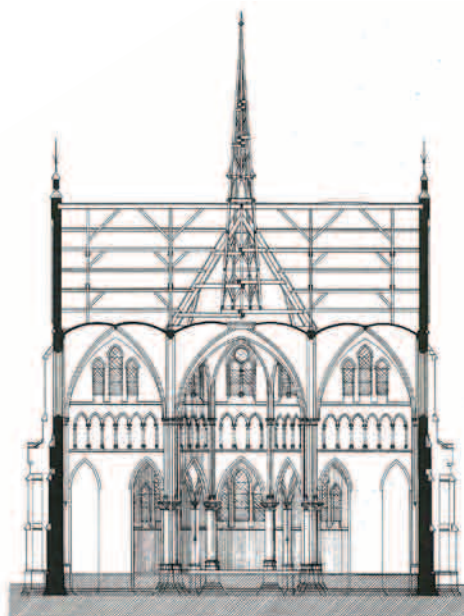
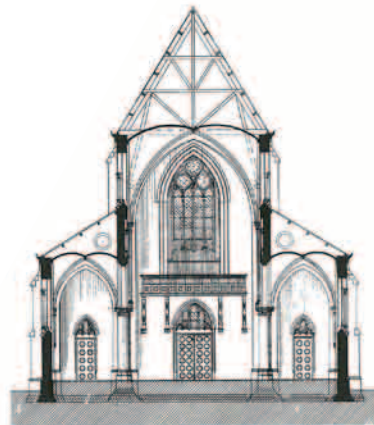
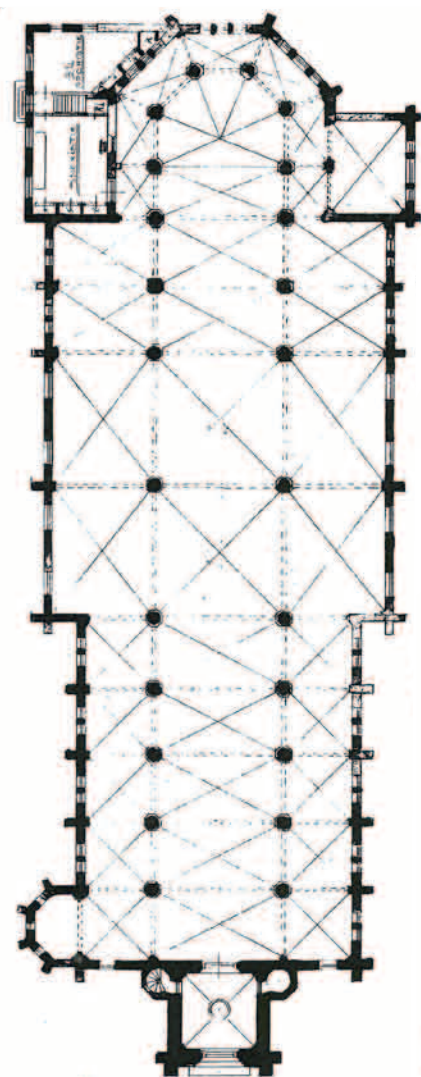
'Hofleveranciers' Lennearts en Perey

Al vóór de inwijding werd de nieuwe kerk verfraaid met een hoofdaltaar, dat

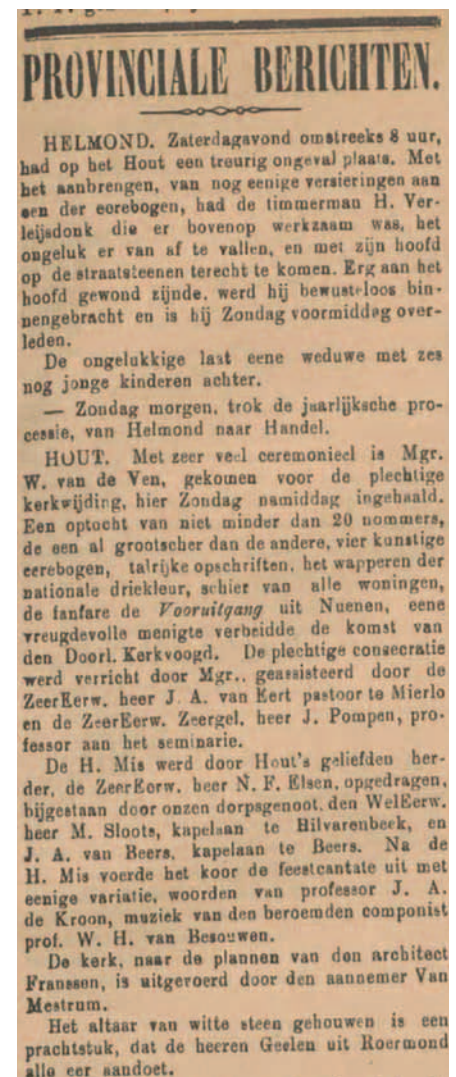
vervaardigd was door het atelier van A. Lennaerts uit Roermond. Het altaar, ter waarde van 3.000 gulden, was geschonken door Jacobus Raymakers uit Helmond, die in 1897 stierf. Ook andere Helmondse notabelen schonken geld aan pastoor Elsen voor de inrichting, zoals fabrikant Willem Prinzen en zijn vrouw Cato van Moll.

Het atelier van Lennaerts leverde in juli 1899 tevens twee biechtstoelen. Op 15 augustus in datzelfde jaar werd het torenuurwerk in werking gesteld. Die datum was vroeger een verplichte zondag of feestdag, men vierde 'Maria ten Hemelopneming'. Het uurwerk werd door de firma A. Van de Kerkhof uit Aarle-Rixtel geplaatst en kostte 750 gulden.

De bekende kerkschilder Emmanuel Perey uit Venlo kreeg de opdracht om de kerk voor 3.000 gulden te polychromeren, dat wil zeggen; veelkleurig te beschilderen. In 1902 leverde hij een prachtig beschilderde kerk op, vooral de schilderijen achter het hoofdaltaar en in het pries-

R.K. Parochiekerk te Hout, Breda & Bosch

Verslag in 'De Zuidwillemsvaart' van 18 mei 1897.

Links het interieur tijdens het 25-jarig priesterfeest van pastoor Verhoeckx in 1935 en rechts het huidige interieur.

terkoor waren zeer geslaagd. Emmanuel Perey kreeg in 1906 ook de opdracht voor de kruisweg. Het was een schenking van Willem Prinzen ter waarde van 2.060 gulden. Deze prachtige kruisweg werd in de jaren zestig weggehaald in het kader van de 'modernisering'. Daarvoor in de plaats kwam een terracotta kruisweg die wél voldeed aan tijdgeest van toen. Maar op verzoek van vele parochianen heeft pastoor Van de Ven de oude kruisweg van Perey weer terug laten plaatsen. De sobere terracotta kruisweg is ook nog steeds te zien in de kooromgang. Twee andere belangrijke interieurstukken zijn, in de jaren zestig, helaas definitief verdwenen uit de kerk. Het gaat hier om

de preekstoel en twee communiebanken. Ze werden wederom vervaardigd door het atelier van Lennaerts. De communiebanken uit 1904 vormden de afscheiding tussen het priesterkoor en het schip van de kerk. Ze kosten indertijd 1.600 gulden. De preekstoel, van 1.950 gulden, was een prachtig gesneden meubelstuk, maar moest tóch het veld ruimen.

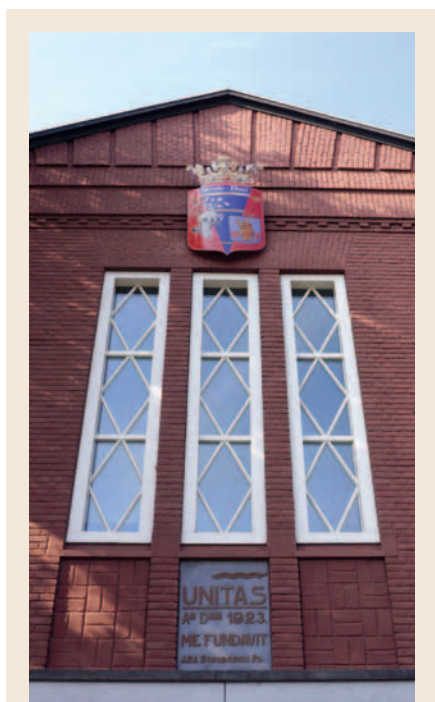
Pastoor Strijbosch sticht Unitasgebouw

Op de plek van de voormalige hulpkerk liet pastoor Strijbosch in 1923 het Unitasgebouw oprichten. Een gevelsteen boven de ingang memoreert hieraan. Voor Mierlo-Hout was het een imposant modern bouwwerk, waar toneel-, zang- en muziekverenigingen konden repeteren en uitvoeringen werden gehouden. Menig Houtenaar heeft dierbare herinneringen aan het pand. Zo ontstond hier tijdens een ledenvergadering van fanafare Unitas het idee om een carnavalsvereniging op te richten. Dit werd carnavalsvereni-

ging 't Leeg Fleske, de voorloper van De Kluppels. Het eerste 11-11 bal in Mierlo-Hout vond plaats op 11 november 1955 in de bovenzaal van het Unitasgebouw. Tot 1974 bleef het Unitasgebouw als verenigingsgebouw in gebruik, waarna de verenigingen terecht konden in De Geseldonk.

Uitbreiding en verbouwing van pastorie en kerk

Rond 1930 was de kerk en de pastorie volgens het kerkbestuur toe aan uitbreiding c.q. verbouwing. Architect P.J. Pieters uit Amsterdam maakte de plannen en ze werden uitgevoerd door de Helmondse firma Hendriks. De kosten werden geraamd op 14.130 gulden. Er verrees een nieuwe sacristie achter het hoofdaltaar. De bestaande sacristie en de zogenaamde zusterkapel werden omgebouwd tot twee kinderkapellen, die elk plaats boden aan 125 kinderen. Ook de pastorie werd flink onder handen genomen, er werd een verdieping opgebouwd. Ter

Boven de gevelsteen van het Unitasgebouw uit 1923 prijkt tegenwoordig het fraaie wapenschild van Mierlo-Hout.

Het Unitasgebouw en de verbouwde pastorie op een ansichtkaart van rond 1940.

gelegenheid van het 50-jarig jubileum van de parochie werden, in 1934, twee nieuwe kerkportalen aan weerszijden van de hoofdingang gebouwd. Kunstschilder Gerard Gerrits uit 's-Hertogenbosch kreeg de opdracht om het priesterkoor, de omgang, de kinderkapellen en het transept (plafond) opnieuw te schilderen. De totale kosten hiervan bedroegen 3.250 gulden. Hiermee verdwenen de schilderijen van Emmanuel Perey uit 1902.

Drie luidklokken

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de parochie in 1909 schonk de Houtse bevolking drie luidklokken en een geschilderd portret van de pastoor, die tevens een jubileum vierde. Willem Prinzen droeg 1.000 gulden bij in de kosten voor de klokken. De grootste van 765 kg werd St. Lucia gedoopt. De tweede was 375 kg en heette Nicolaas, naar de voornaam van pastoor Elsen. En de derde van

Inwijding van de nieuwe klokken in 1949 door deken Van der Hagen.

225 kg kreeg de naam Antonius, naar de toenmalige deken Van der Zanden van Helmond. Op 11 december 1942 werden de klokken weggehaald en omgesmolten door de Duitse bezetter. Pastoor Pius van de Spijker zorgde na de oorlog door middel van het 'klokkenfonds' voor nieuwe luidklokken. In 1949 konden de drie klokken St. Lucia (1697 kg), Pius (1.000 kg) en Maria (716 kg) worden gehangen.

De pastoor had ook een 'orgelfonds' in het leven geroepen. Hierdoor kon in 1953 een nieuw orgel in gebruik worden genomen.

De broeders komen naar 't Hout

In deze periode kreeg pastoor Van de Spijker het voor elkaar dat broeders de jongensschool overnamen. Dit met behulp van broeder Johan Saris die van Mierlo-Hout afkomstig was en tevens provinciaal overste was van de Broeders van de Christelijke scholen uit Baarle-Nassau.

Het Broederhuis en Sint-Odulphusschool

De broeders kwamen op 1 september 1950 naar Mierlo-Hout. Zij namen hun intrek in de voormalige hoofdonderwijzerswoning, die van toen af 'broederhuis' werd genoemd. Het pand werd intern heringericht en er kwam een ruime aanbouw. Daarna was er plaats voor zo'n twaalf bedden en de kapel bevond zich in een kamer aan de rechterzijde van de voormalige woning. De school heette vanaf 1954 Sint-Odulphusschool.

De huidige Mariakapel was voorheen de doopkapel. De opvallende wandtegels zijn in de typische stijl van de jaren dertig.

Op de plek van de Sint-Odulphusschool naast de Luciakerk werd al in 1873 een openbare lagere school in gebruik genomen, mét een woning voor de hoofdonderwijzer. Het schoolgebouw moest meerdere keren worden vergroot in verband met de toename van het aantal leerlingen. Vanaf 1889 waren dit vooral jongens want vanaf toen gingen de meisjes naar de bijzondere school aan de overkant van de weg. Daar werd het klooster van de zusters van Schijndel in gebruik genomen.

Wie was Lucia?

Dat St. Lucia de patroonheilige is van Mierlo-Hout is geen toeval. Haar naamdag 13 december is ook de verjaardag van pastoor Elsen.

Lucia zou rond het jaar 286 te Syracuse op het eiland Sicilië geboren zijn en op 13 december 304 ter dood gebracht zijn. Volgens de legende bezocht zij met haar zieke moeder Eutychia, die leed aan bloedvloeingen, het graf van de heilige Agatha, dat lag niet ver van Syracuse in de plaats Catania. Toen moeder op wonderbare wijze genas, schonk Lucia al haar bezittingen aan de armen en verbrak haar verloving. Maar haar aanstaande echtgenoot kon dat niet waarden en klaagde haar aan vanwege haar geloof in Christus.

Lucia werd veroordeeld om in een bordeel te gaan werken. Maar zelfs een span ossen kon haar niet van haar plaats krijgen: zo onverzettelijk bleek zij. Om onaantrekkelijk te zijn voor de bordeelhangers, rukte ze haar ogen uit. Zelfs de brandstapel kon geen einde maken aan haar leven. Uiteindelijk stootte de beul haar een zwaard door de keel. Vandaar dat Lucia vaak afgebeeld wordt met een dolk in haar hand of door haar hals, of met een schaal waarop twee ogen liggen. Dit is tevens een toespeling op de betekenis van haar naam. Lucia komt van 'lux' en dat betekent licht of lichtdraagster.

Lucia is patrones van blinden en slechtienden, van artsen, oogartsen, opticiens, van elektriciens en van prostituees.

In 1913 werd op de hoek van de Slegersstraat en de (toen nog) Houtsestraat een compleet nieuwe woning gebouwd voor de hoofdonderwijzer (het latere Broederhuis). En in 1915 werd een nieuwe school gesticht. Vanwege de ondevijswet van 1920 moest het gebouw worden uitgebreid met drie lokalen. Die werden als extra verdieping boven op het bestaande gebouw gerealiseerd. Pastoor Strijbosch kreeg het voor elkaar de openbare school in 1928 omgezet werd naar een bijzondere school. De jongensschool had op dat moment vijf leerkrachten en 226 leerlingen.

Een groot deel van de schoolgebouwen die nu nog aan de Hoofdstraat staan stammen uit de jaren vijftig. Waaronder het beeldbepalende gymlokaal met de kunstwerken van de Mierlose kunstenaar Hein van de Boomen. Zoals eerder vermeld kwamen de Broeders van de Scholen, op verzoek van pastoor Van de Spijker, in 1950 naar Mierlo-Hout. Naast hun onderwijzerschap, hebben de broeders zich altijd actief ingezet voor het verenigingsleven in Mierlo-Hout. Zij zouden tot 1969 les blijven geven op de Odulphusschool. Toen werden kerk- en schoolbestuur van elkaar gescheiden en kreeg de jongensschool een eigen schoolbestuur. Het was een tijd van ingrijpende veranderingen, niet alleen voor het onderwijs maar ook voor de katholieke kerk...

De jaren zestig: tijd voor verandering

De jaren zestig was de tijd van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) en van

liturgische vernieuwingen, door sommigen ook wel 'vernietelingen' genoemd. De biecht werd vervangen door een boeteviering, in de liturgie sprak men voortaan Nederlands in plaats van Latijn en de mis werd in het vervolg met het gezicht naar de parochianen opgedragen. Alle modernisering en inspanningen konden de ontkerkelijking echter niet verder tegengaan.

Doorgeslagen in modernisering en versobering

Begin jaren zestig, onder pastoor Verbeek, werd het interieur van de kerk vernieuwd en versoberd. Men vond het interieur te druk en ouderwets. Dit resulteerde in het wit schilderen van de muren. Deze klus werd in 1962/63 geklaard door schildersbedrijf Toon Slegers. De kerk werd hierdoor wél een stuk lichter dan voorheen. In de kerk werden bovendien een geluidsinstallatie en verwarming aangelegd en er kwamen nieuwe glas-in-lood ramen. Pastoor Verbeek liet ook de prachtige kruiswegstatie weghalen en vervangen door een moderne variant. Dit stuitte op zoveel onbegrip bij de parochianen dat de latere pastoor Van de Ven de oude kruisweg weer liet terugplaatsen.

Gelukkig liet pastoor Verbeek het uiterlijk van de kerk en de pastorie ongemoeid. Zo kunnen we heden ten dage nog steeds genieten van dit monumentale hart van Mierlo-Hout, samen het Unitasgebouw en het Broederhuis.

In het midden; het Broederhuis uit 1913 en rechts daarvan de gymzaal van de Odulphusschool uit de jaren vijftig.

Bronnen:

- *Diverse auteurs, 1984: 100 jaar St. Lucia Mierlo-Hout, 1884-1984*
- *Coenen, J., 2004: Mierlo van oorsprong tot heden, 356-357, 459-461*
- *Philipsen, M., 2003: De geschiedenis van het Hout in vogelvlucht, in Opt Hout, 25-79*
- *www.delpher.nl*
- *Met dank aan pastoor Norbert Swagemakers, Rinie Weijs en Henk Goossens*

Pastors van de Luciaparochie in Mierlo-Hout

1884-1917
Nicolaas Franciscus Elsen
(*1844-†1917)

1917-1929
Johannes P.J. Strijbosch
(*1871-†1929)

1929-1946
Leonardus M.M. Verhoeckx
(*1884-†1965)

1946-1954
Pius J.H. van de Spijker
(*1903-†1988)

1954-1964
Cornelis A.M. Verbeek
(*1906-†1964)

1964-1984
Antonius E. van de Ven
(*1915-†1984)